

В Республике Беларусь развитие образования относится к важнейшим государственным приоритетам. Наша страна поддерживает инициативы международного сообщества, направленные на повышение роли образования в современном мире.

Понимание важности гармонично развивающегося молодого поколения для инновационного развития страны, обусловило то, что сегодня на государственном уровне обозначена необходимость целенаправленной системной работы по профилактике и преодолению школьной дезадаптации.

Проблема школьной адаптации в настоящее время весьма актуальна. Необходимость ее изучения становится все более очевидной в связи с нарушением психического здоровья детей, ростом нервно-психических заболеваний и функциональных расстройств у детей. Пристальное внимание к школьной адаптации вызвано и тем, что, являясь динамическим процессом прогрессивной перестройки функциональных систем организма, она создает предпосылки полноценного психического развития.

В настоящее время, адаптация к новой образовательной среде понимается психологами как целостный, многосторонний процесс психологического и социального приспособления к новой культуре, образу жизни и поведению, результатом которого является интеграция в новую культурную среду при сохранении богатств собственной культуры.

Школьная адаптация является процессом психологического и социального приспособления к условиям обучения в общеобразовательной школе.

Для выделения существенных характеристик экокультурной образовательной среды и их влияния на успешность процесса адаптации детей к условиям обучения в школе, нами было проведено интервьюирование педагогов. В качестве респондентов выступили 60 педагогов, из них 20 – учителей пятых классов, 20 – специалистов СППС и 20 специалистов высшей школы. Все респонденты занимались педагогической деятельностью в соответствии со своей специальностью.

Таким образом, анализ результатов интервью позволяет сделать следующие выводы: экокультурная образовательная среда – это среда с благоприятным социально-психологическим климатом, включающая педагогов, удовлетворенных своим трудом и условиями труда, с организационной культурой учреждения, ориентированной на личность, ее ценности и потребности, с коллегиальным (демократическим) стилем руководства педагогическим коллективом. Это среда участников процесса образования, в котором преобладают открытость, контактность, диалогичность в межличностной коммуникации. Она выражается, прежде всего, в создании оптимальных условий для формирования сообщества людей, способного к гармоничному взаимодействию с окружающим социальным и природным миром.

Valentina Bodrug-Lungu
**STRATEGII DE PROMOVARE A MODULUI SĂNĂTOS DE VIAȚĂ A TINERILOR
PRIN PRISMA DE GEN**

Universitatea de Stat din Moldova, Gender-Centru

Sănătatea populației, în special a tinerilor, reprezintă un bun atât personal cât și social. Responsabilitatea oricărui stat ține de crearea oportunităților de fortificare a sănătății femeilor/fetelor și bărbaților/băieților. Dimensiunile problemelor de sănătate sunt multiple, incluzând și modul de viață al persoanelor. Menționând acțiunile pozitive ale sistemului educațional și ocrotirii sănătății cu referire la promovarea modului de viață sănătos, constatăm actualitatea continue a subiectului. În pofida realizărilor, tematica modului sănătos de viață rămâne a fi prioritate mai mult pentru structurile de stat decât pentru cetățeni. Urmare a persistenței stereotipurilor de gen, percepțiile față de sănătatea fetelor și băieților sunt diferite. Deseori, fetele și băieții au experiențe diferite, percep și identifică riscurile cu referire la sănătate în mod diferit, având nivel diferit de vulnerabilitate și, respectiv, necesități diferite în raport cu serviciile de ocrotire a sănătății și educație în domeniu.

În acest context, strategiile de promovare a modului sănătos de viață urmează a fi ajustate în corespundere cu specificul de vârstă și de gen al tinerilor, având în vizor necesitățile acestora, abordând pozitiv sentimentele și trăirile fetelor și băieților. Astfel, se propune explorarea subiectelor ce vizează diverse aspecte ale sănătății (alimentația, drogurile, alcoolul, tabagismul, sexualitatea etc.) prin utilizarea unor instrumente specifice după cum urmează: activitatea "Avantaje și dezavantaje de a fi fată / băiat", Povestea "Rîul cu crocodili", Jocul "Luarea deciziilor", activitatea "Cum sun fetele / Cum sunt băieții", lucrul cu stereotipurile vizavi de sexualitate / utilizarea drogurilor și alcoolului / alimentația - prin prisma de gen etc.. Atenție sporită necesită fortificarea stimei de sine la fete și băieți, formarea scalei valorilor, informarea despre drepturi și responsabilități, în vederea luării unor decizii responsabile și sănătoase, rezistenței la influențele sociale negative.

Menționăm necesitatea schimbării paradigmei educației pentru mod/ stil de viață sănătos, asigurând conexiunea dintre sănătate și starea de bine (ODD 3), educația sexuală și prevenirea violenței, educația de gen și prevenirea discriminării în bază de gen, promovând sănătatea fetelor și băieților ca precondiție a dezvoltării personale și durabilității sociale.

Larisa Chirev
DEZVOLTAREA REZILIENȚEI EMOȚIONALE LA COPII
Universitatea Pedagogică de Stat "I. Creangă", catedra Psihologie

Cuvinte-cheie: reziliență emoțională, reactivitate emoțională, recunoașterea și acceptarea emoțiilor, exprimarea adecvată a emoțiilor, managementul emoțiilor, ghid pentru părinți.

Abilitatea copilului de a-și recunoaște, înțelege, accepta și exprima emoțiile într-un mod adecvat (fără să-i rănească pe ceilalți) este un indicator al sănătății lui mentale, a stării lui de bine emoționale și sociale. Modul de exprimare și manifestare a emoțiilor se învață din interacțiunea cu ceilalți – părinți și educatori.

Reziliența emoțională este abilitatea copilului de a face față într-un mod sănătos emoțiilor de zi cu zi, de a fi atent și empatic la nevoile celorlalți, de a-și gestiona emoțiile negative și de a se adapta la situații de stres și experiențe neplăcute sau care îi creează disconfort.

Copiii învață exprimarea emoțională prin:

- Observarea comportamentelor părinților sau a celorlalți copii
- Imitarea comportamentelor celorlalți
- Consecințele pe care le are exprimarea verbală a emoției.

Modul în care un copil își exprimă emoțiile diferă în funcție de temperamentul și de reactivitatea lui emoțională. Abilitățile de bază, însă, sunt aceleași pentru toți copiii:

a) *Recunoașterea și acceptarea emoțiilor.* Emoțiile ne semnaleză că e nevoie de a schimba ceva în context sau în convingerea față de situație. Este necesar de a învăța copilul că este normal și sănătos să simtă diferite emoții.

b) *Exprimarea emoțiilor într-un mod adecvat.* Copilul are nevoie să învețe cum să-și exprime într-un mod adecvat emoțiile, ce cuvinte, expresii sau acțiuni să folosească în exprimare. El are nevoie să știe și care sunt modalitățile neadecvate de exprimare a emoțiilor.

c) *Managementul emoțiilor.* Adaptarea copilului la situații în care reacționează emoțional negativ este o abilitate necesară zi de zi. Copilul poate fi învățat să aibă o atitudine pozitivă față de sine prin aprecierea pozitivă a efortului de a rezolva o situație și discutarea despre cum ar reacționa sau rezolva diferit problema într-o altă situație.

Ghidul pentru părinți în oferirea sprijinului pentru copil cuprinde o listă de recomandări cu referire la ce pot face și cum pot face pentru a-și ajuta copilul să-și gestioneze emoțiile zilnice.

Daniela Dumulescu, Florentina Furtunescu
DEZVOLTAREA ABILITĂȚILOR NON-COGNITIVE LA ADOLESCENȚII
 Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca
 Universitatea de Medicină și Farmacie, "Carol Davila" București

Cuvinte-cheie: abilități non-cognitive, adolescenți, sănătate mentală, UNICEF România

Abilitățile non-cognitive se referă la un set complex atitudini, comportamente și strategii care au câștigat în ultimii ani popularitate în rândul cercetătorilor și practicienilor din domeniul sănătății mentale și nu numai. Acest fapt se datorează numeroaselor studii care au arătat impactul pozitiv neechivoc al acestor abilități asupra dezvoltării copiilor și adolescenților, asupra succesului la școală și în viață. Mai mult, abilitățile non-cognitive au în general un caracter maleabil, ceea ce înseamnă că ele pot fi dezvoltate în contexte diverse. Printre cele mai des investigate abilități non-cognitive se numără: abilitățile sociale și emoționale, reziliența, autocontrolul, motivația, abilitățile de luare a deciziilor, abilitățile civice.

În cadrul acestei prezentări ne propunem să explorăm situația dezvoltării abilităților non-cognitive la adolescenții din România, cu accent asupra relevanței acestor abilități pentru traseele individuale de dezvoltare, dar și pentru politicile și practicile în domeniul educației și sănătății adolescentului. De asemenea, sunt discutate aspecte care vizează relația dintre abilitățile non-cognitive și variabile precum comportamente de risc, abandon școlar, starea de bine etc. Acestea sunt abordate în contextul relației cu inițiative și programe care vizează dezvoltarea abilităților non-cognitive la adolescenții din România și care s-au dovedit a fi eficiente și a produce efecte pozitive semnificative. Analiza se centrează asupra câtorva studii desfășurate sub coordonarea UNICEF România în perioada 2015-2016, dar include și câteva rezultate și concluzii recente publicate în articole științifice care abordează această problematică în spațiul românesc.

□

Daniela Sîmboteanu
REZILIENȚA CA MECANISM DE ADAPTARE POZITIVĂ VERSUS EXPERIENȚELE TRAUMATICE LA COPII
 Centrului Național de Prevenire a Abuzului fata de Copii

Violența față de copii reprezintă una dintre cele mai traumatizante experiențe în viața unui om, care provoacă atît reacții psihice imediate, cît și efecte psihice pe termen scurt, mediu și lung. O preocupare științifică, dar și practică din ultimul deceniu este studierea capacităților umane de supraviețuire și reabilitare productivă în urma traumelor psihice, unul din conceptele centrale în acest sens fiind cel de reziliență. În prezentare se va face o retrospectivă ale programelor de prevenire ale Centrului Național de Prevenire a Abuzului fata de Copii din R.Moldova, care implică reziliența, ca dimensiune care contribuie la prevenirea abuzului împotriva copilului, dar și ca una care facilitează depășirea traumelor psihice în urma evenimentelor distructive la care sunt expuși copiii în urma abuzului, abordare care răstoarnă vechea viziune, axată pe deficiență, neputință, boală. În prezentare vor fi prezentate studii de caz din experiența Centrului Național de Prevenire a Abuzului față de Copii, de asemenea, recomandări pentru părinți și profesioniști cum să faciliteze dezvoltarea rezilienței la copii.

Ion Dumbraveanu, Iurie Arian
COMPORAMENTUL SEXUAL LA ADOLESCENT ȘI BĂRBATUL TÂNĂR
 Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie "Nicolae Testemițanu", Catedra Urologie

Introducere. Sexualitatea este individuală și dependentă de o serie de factori biologici, psihologici și sociali. În același timp, criteriile de apariție, dezvoltare și manifestare ale sexualității sunt comune. Individualitatea se referă în primul rând la timpul de debut, orientare, durata și gradul de manifestare. Pe parcursul istoriei s-a observat că, sub influența factorilor sociali, viziunile asupra sexualității au suferit modificări esențiale.

Scopul lucrării. În baza datelor din literatura, a experienței personale și a studiilor sociologice, de a analiza tendințele contemporane de manifestare a sexualității la adolescenți și bărbații tineri.

Rezultate. Formarea sexualității este un proces complex. Interesul față de sexualitate apare sub impuls biologic, odată cu schimbările hormonale, neurologice, etc. necesare adaptării la viața de adult. Dezvoltarea și aprofundarea sa are loc sub influența factorilor psihosociale. Pentru dezvoltarea armonioasă a sexualității este necesară parcurgerea unor etape esențiale: autodeterminarea sexuală cu apariția interesului față de sex, atracția sexuală, inițial platonice, apoi erotică și abea peste o anumită perioadă activă. În mod similar, manifestările sexualității încep cu vise și fantezii platonice, elemente de curtare, adeseori subconștiente, comunicare, fantezii erotice, fantezii sexuale, masturbare, urmate de debutul activității sexuale propriu-